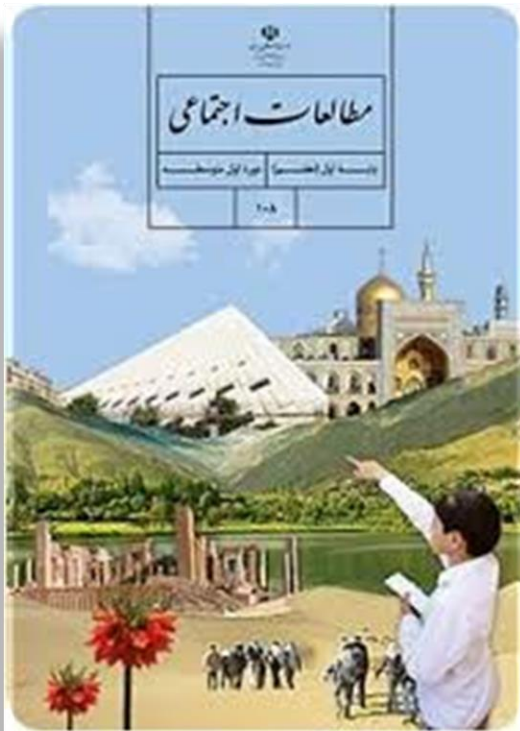

در سنامه مطالعات اجتماعی پایه هفتم
سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹

<p>فصل: ۱۲-۷ بخش: جغرافیا، تاریخ پایه: هفتم</p>	<p>به نام خدا معاونت آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش دفتر آموزش متوسطه اول دبیرخانه راهبری کشوری: مطالعات اجتماعی تولید شده در استان: همدان</p>	<p>محتوای نوشتاری کتاب: مطالعات اجتماعی سال تحصیلی: ۹۹-۱۴۰۰</p>
---	--	---

فصل هفتم: جمعیت و منابع

درس ۱۳: جمعیت ایران

درس ۱۴: منابع آب و خاک

فصل هشتم: گردشگری در ایران

درس ۱۵: گردشگری چیست؟

درس ۱۶: جاذبه های گردشگری ایران

فصل نهم: سرزمین ما، کاوش در گذشته های دور

درس ۱۷: میراث فرهنگی و تاریخ

درس ۱۸: قدیمی ترین سکونتگاه های ایران

فصل دهم: شکل گیری امپراتوری های بزرگ در ایران باستان

درس ۱۹: آریایی ها و تشکیل حکومت های قدرتمند در ایران

درس ۲۰: امپراتوری های ایران باستان چگونه کشور را اداره می کردند؟

فصل یازدهم: اوضاع اجتماعی - اقتصادی ایران باستان

درس ۲۱: اوضاع اجتماعی ایران باستان

درس ۲۲: اوضاع اقتصادی ایران باستان

فصل دوازدهم: فرهنگ و تمدن ایران باستان

درس ۲۳: عقاید و سبک زندگی مردم در ایران باستان

درس ۲۴: دانش و هنر در ایران باستان

درس ۱۳ جمعیت ایران

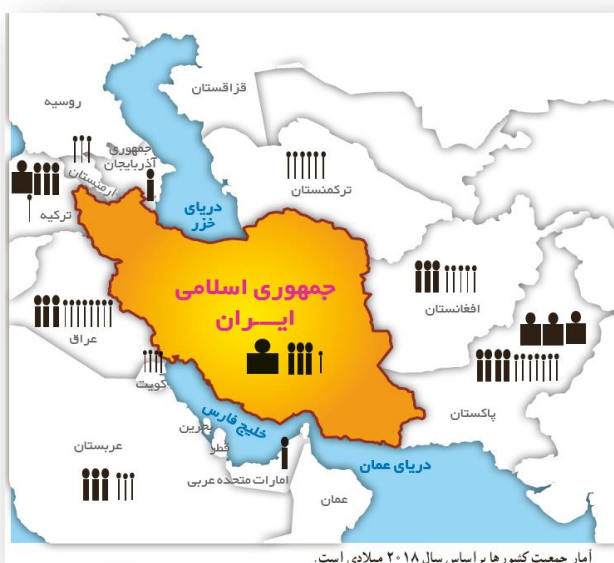
نکات مهم درس

اکنون کشور عزیز ما ایران بیش از ۸۰ میلیون نفر جمعیت دارد.

جمعیت چگونه افزایش می یابد؟

اگر تعداد افرادی که متولد می شوند بیشتر از افرادی که از دنیا می روند باشد جمعیت افزایش می یابد. اگر تعداد افرادی که متولد می شوند کمتر از افرادی که از دنیا می روند باشد، جمعیت کاهش می یابد.

برخی کشورها که تشکیل خانواده در آنها کمتر صورت می گیرد یا تعداد زاد و ولدها کمتر از مرگ و میرها شده است، دارای رشد منفی در جمعیت خود هستند وقتی رشد جمعیت منفی می شود کشورها با مشکلات مهمی روبه رو می شوند. **در این کشورها با کم شدن زاد و ولد، جمعیت جوان کاهش و تعداد سالمندان افزایش می یابد و جامعه از نیروی جوان که می تواند کار کند و با فعالیت های اقتصادی و آموختن علم به پیشرفت کشور کمک کند، محروم می شود.**

جمهوری اسلامی ایران در بین کشورهای همسایه ی خود، کشوری پرجمعیت است. در کشور ما مرکز آمار ایران مسئولیت سرشماری جمعیت را به عهده دارد. این مرکز، اطلاعات مختلف مربوط به جمعیت را ۵ سال یک بار جمع آوری و در کتاب ها یا نشریات الکترونیکی منتشر می کند ما می توانیم علاوه بر استفاده از کتاب ها و نشریات این مرکز، با وارد شدن به پایگاه اینترنتی آن، اطلاعات مورد نظرمان را دربارهٔ جمعیت به دست بیاوریم.

تراکم جمعیت

در بعضی مکان ها جمعیت کمتر و در برخی جاها جمعیت بیشتری زندگی می کنند.

به نسبت افرادی که در یک جا زندگی می کنند به مساحت آنجا، تراکم جمعیت آن برای محاسبه ی تراکم جمعیت یک منطقه، تعداد جمعیت آن مکان می گویند منطقه را بر مساحت آن تقسیم می کنند.

$$\text{تراکم جمعیت} = \frac{\text{جمعیت}}{\text{مساحت}}$$

تراکم جمعیت کشور ما در سال ۱۳۹۵ حدود ۴۹ نفر در کیلومتر مربع بوده است. جمعیت بطور یکسان در نواحی مختلف ایران پراکنده نشده است. در برخی مناطق ایران جمعیت زیادی متراکم شده اند اما بعضی از مناطق نیز خالی از جمعیت یا کم جمعیت است.

چه عواملی بر پراکندگی جمعیت تأثیر می گذارد؟

در بخشی از نواحی داخلی ایران به دلیل کمبود بارندگی، آب و هوای گرم و خشک و خاک های نامساعد و شور، جمعیت کمی زندگی می کنند. علی رغم شرایط دشوار، اما مردم این بخش های ایران، همواره با سخت کوشی، پشتکار و خلاقیت، سهم مهمی در تمدن ایران داشته و اکنون نیز برای پیشرفت و آبادانی استان و شهر خود، تلاش زیادی می کنند. بعضی جاها مثل دشت لوت و دشت کویر نیز خالی از جمعیت است.

پر جمعیت ترین و پرتراکم ترین ناحیه ی کشور ما منطقه شهری تهران است. یعنی تهران و شهرهای کوچک و بزرگ اطراف آن. چون تهران پایتخت کشور است در این شهر سازمان های مهم دولتی، دانشگاه ها، بیمارستان ها، صنایع زیاد مستقر شده است.

دومین ناحیه ی پرتراکم در کشور ما جلگه های کناره ی دریای خزر است؛ در این ناحیه به دلیل باران کافی و آب فراوان و هوای معتدل و خاک حاصلخیز کشاورزی رونق فراوان دارد.

بعضی از مناطق ایران به دلیل داشتن معادن و ذخایر، جمعیت زیادی را به خود جذب کرده اند مانند ناحیه ی خوزستان به دلیل داشتن منابع نفت و گاز.

در کوهپایه های البرز و زاگرس و دشت های حاصلخیز نیز هر جا خاک حاصلخیز و بارندگی کافی وجود داشته، جمعیت زیادی را به خود جذب کرده و شهرها و روستاهایی را به وجود آورده اند.

سوالات متن درس ۱۳

۱- براساس آخرین سرشماری جمعیت ایران چند میلیون نفر است؟

۲- جمعیت چگونه افزایش می یابد؟

۳- جمعیت چگونه کاهش می یابد؟

۴- چه زمانی یک کشور دارای رشد منفی جمعیت می شود؟

۵- کشورهای با رشد منفی جمعیت با چه مشکلاتی روبه رو می شوند؟

۶- وضعیت جمعیت جمهوری اسلامی ایران در مقایسه با همسایگان خود چگونه است؟

۷- در کشور ما مسؤلیت سرشماری جمعیت را کدام سازمان برعهده دارد؟

۸- منظور از تراکم جمعیت چیست؟

۹- تراکم جمعیت یک منطقه چگونه محاسبه می شود؟

۱۰- تراکم جمعیت ایران در سال ۱۳۹۵ حدود.....نفر در کیلومتر بوده است.

۱۱- کدام نواحی ایران جمعیت کمی زندگی می کنند؟ علت آن را توضیح دهید؟

۱۲- چرا منطقه شهری تهران پر جمعیت ترین و پرتراکم ترین ناحیه ایران است؟

۱۳- دومین ناحیه پر جمعیت و متراکم ایران کجاست؟ چرا؟

۱۴- به چه دلیلی ناحیه خوزستان جمعیت زیادی به خود جذب کرده است؟

۱۵- تراکم جمعیت در کوهپایه های البرز و زاگرس چگونه است؟

۱۶- شهرهای پر جمعیت با چه مشکلاتی روبه رو هستند؟

پاسخ سؤالات متن درس ۱۳

- ۱- جمعیت ایران ۸۰ میلیون نفر است.
- ۲- اگر تعداد افرادی که متولد می شوند بیشتر از افرادی که از دنیا می روند باشد جمعیت افزایش می یابد.
- ۳- اگر تعداد افرادی که متولد می شوند کمتر از افرادی که از دنیا می روند باشد، جمعیت کاهش می یابد.
- ۴- برخی کشورها که تشکیل خانواده در آنها کمتر صورت می گیرد یا تعداد زاد و ولد ها کمتر از مرگ و میر ها شده است، دارای رشد منفی در جمعیت خود هستند.
- ۵- در این کشورها با کم شدن زاد و ولد، جمعیت جوان کاهش و تعداد سالمندان افزایش می یابد و جامعه از نیروی جوان که می تواند کار کند و با فعالیت های اقتصادی و آموختن علم به پیشرفت کشور کمک کند، محروم می شود.
- ۶- ایران در بین کشورهای همسایه خود پر جمعیت است.
- ۷- مرکز آمار ایران مسئولیت سرشماری جمعیت را به عهده دارد.
- ۸- به نسبت افرادی که در یک جا زندگی می کنند به مساحت آنجا، تراکم جمعیت آن مکان می گویند.
- ۹- برای محاسبه تراکم جمعیت یک منطقه، تعداد جمعیت آن منطقه را بر مساحت آن تقسیم می کنند.
- ۱۰- ۴۹ نفر در هر کیلومتر مربع
- ۱۱- در بخشی از نواحی داخلی ایران به دلیل کمبود بارندگی، آب و هوای گرم و خشک و خاک های نامساعد و شور، جمعیت کمی زندگی می کنند.
- ۱۲- چون تهران پایتخت کشور است در این شهر سازمان های مهم دولتی، دانشگاه ها، بیمارستان ها، صنایع زیاد مستقر شده است.

۱۳- دومین ناحیه ی پرتراکم در کشور ما جلگه های کناره ی دریای خزر است؛ در این ناحیه به دلیل باران کافی و آب فراوان و هوای معتدل و خاک حاصلخیز کشاورزی رونق فراوان دارد.

۱۴- به دلیل داشتن منابع نفت و گاز.

۱۵- در کوهپایه های البرز و زاگرس و دشت های حاصلخیز نیز هر جا خاک حاصلخیز و بارندگی کافی وجود داشته، جمعیت زیادی را به خود جذب کرده و شهرها و روستاهایی را به وجود آورده اند.

۱۶- آلودگی هوا- ترافیک آلودگی صوتی -هزینه های بالای زندگی

پاسخ فعالیت های درس ۱۳

۱- به عهده دانش آموز

۲- به عهده دانش آموز

۳- الف) احتمال خطرات سیاسی و امنیتی همچون کم شدن نیروی نظامی، کاهش نیروی کار فعال، افزایش هزینه های بیمه و طرح های حمایتی دولت از بازنشستگان، ایجاد خطرات فرهنگی و اجتماعی

ب) جمعیت کودکان و نوجوانان

ج) تأمین نیازهای اقتصادی و نظامی کشور، بازدهی بالای اقتصادی و افزایش تولید و درآمد جمعیت جوان توسعه ایجاد می کند.

۴- به عهده دانش آموز

۵- تراکم جمعیت سیستان و بلوچستان ۱۳/۹ البرز ۴۷۰/۷ در هر کیلومتر مربع است.

۶- به عهده دانش آموز

۷- به عهده دانش آموز